

Бегерусь Артем
(м. Миколаїв)

РОМАН ШУХЕВИЧ: ЛЮДИНА І ПАТРІОТ

Досліджено життя та діяльність Романа Шухевича, видатного українського військового і політичного діяча, одного з лідерів українського визвольного руху.

Роман Шухевич, це український військовий і політичний і діяч, що належав до числа видатних постатей в українському революційно-визвольному русі у період з 1920 - 1950 рр. Він здобув звання генерал-хорунжого (УПА) у 1944 р.

Р. Шухевич народився у м. Львові 30 червня 1907 р. Він зростав у сім'ї, де цінувалися такі цінності, як патріотизм, духовність, повага до української культури і глибока релігійність. Сім'я Р. Шухевича постраждала від жорстоких репресій більшовицької влади. Мати Євгенію було заарештовано більшовицькою владою і вислано за межі України до Казахстану, а батька в Кемеровську область росії. Його брат Юрій став жертвою НКВС і загинув у 1941 р., перебуваючи у в'язниці у Львові, а його сестру Наталію було заарештовано у 1940 р., і під час судового процесу її було засуджено на 10 років ув'язнення.

У 1926 р. Р. Шухевич вступив до Львівської політехніки, яку закінчив у червні 1934 р. У процесі свого навчання у Львові Шухевич став завзятим учасником національно-визвольного руху, учасником різних молодіжних націоналістичних та спортивних товариств. Він приєднався до молодіжної групи Української військової організації (УВО) і взявся за активну діяльність у ній.

У період з 1928-1929 рр. Р. Шухевич виконував військовий обов'язок у складі польської армії. На той момент він був студентом. Спочатку був призначений до артилерійської частини у місті Володимир-Волинському. Пізніше він перевівся до «підхорунжівки», або підстаршинської школи, і успішно її закінчив. Коли поліція повідомила про його зв'язки з таємною українською організацією Р. Шухевич був виключений із категорії призовників на один рік і призначений на посаду простого вояка у одній з гарматних частин. Після завершення військової служби Р. Шухевич переїхав до міста Данціг. Там він продовжив своє навчання в місцевій Політехніці і взяв участь у військових навчаннях. Після закінчення військової служби у армії Польщі. У 1930 р. одружився з Н. Березинською. Дружину Романа Шухевича, Наталію, також було заслано на заслання. Дітей, сина Юрія (народженого 1933 р.) і доньку Марію (народжену у 1940 р.), віддали до дитячого будинку у Донецьку. Пізніше Юрія ув'язнили, і він знаходився більше 30 років в концтаборах.

2 лютого 1929 р. у місті Відень було започатковано Організацію Українських Націоналістів (ОУН). Упродовж періоду з 1930-1934 рр., Р. Шухевич, відомий своїм псевдонімом «Дзвін», посідав місце бойового референта Крайової Екзекутиви ОУН. Під керівництвом Р. Шухевича, Організація українських націоналістів (ОУН) виявила себе вправними політиками. За його керівництвом було здійснено декілька важливих політичних кроків: у серпні 1943 р. відбувся III Надзвичайний великий збір ОУН, під час

якого була прийнято розгорнуту програму організації, яка фактично стала програмою національно-визвольного руху. У листопаді провели Конференцію поневолених народів за участю Р. Шухевича, що стала свого роду антикомуністичним Інтернаціоналом і мала на меті створення основи для антирадянського фронту боротьби народів СРСР. У подальших періодах, під його керівництвом, були вчинені акти розплати з окупантами України. Зокрема, важливими є напади, проведені 22 березня 1932 р. на поліцейського комісара Чеховського у зв'язку із його жорстоким ставленням до українських політв'язнів. У 1934 р. під час широкомасштабних арештів Р. Шухевич опинився в ув'язненні під окупаційною польською владою і відбув термін у концентраційному таборі Береза Картузька, хоча не були представлені жодні докази його провини, і його відпустили у 1937 р. Він також перебував під вартою під час німецької окупації України.

У 1939 р. Р. Шухевич вирушає до Закарпатської України, де створює Генеральний Штаб Національної Оборони Карпатської України. У березні цього ж року Р. Шухевич бере активну військову участь у захисті столиці Хуста. У 10 лютого 1940 р., у м. Кракові, виникає Революційний Провід ОУН під керівництвом С. Бандери, де Р. Шухевич приєднується до цього проводу і призначається Крайовим Провідником ОУН для Західноукраїнських територій.

У січні 1943 р. Р. Шухевич переходить на новий та ключовий етап своєї кар'єри, стаючи лідером і командиром національно-визвольної боротьби проти німецьких та радянських окупантів в Україні. Після успішної втечі від німецької охорони, він швидко встановив контакт із Проводом ОУН та долучився до боротьби, очоливши військовий відділ організації. У травні став членом Бюро Проводу ОУН, а пізніше став його головою. У серпні 1943 р., під час III Надзвичайного великого збору ОУН, Р. Шухевич був одностайно обраний Головою Бюро Проводу ОУН та призначений Головним Командиром УПА. Його обрання було підтримано всіма учасниками національно-визвольної боротьби та викликало загальну довіру. Під керівництвом Р. Шухевича, ОУН переглянула та вдосконалила свою організаційну структуру, відмовившись від абсолютного вождівства, яке часто призводило до внутрішніх конфліктів у організації. Роль вождя було скасовано, і було введено трьохчленне Бюро, яке було відповідальним перед Проводом ОУН. Головні рішення приймалися після узгодження між Бюро та Проводом. При формуванні. Впровадження цих демократичних принципів зміцнило дисципліну виконання наказів Проводу ОУН.

Під керівництвом Р. Шухевича, ОУН продовжувала розвивати свої ідейно-програмні засади, які були закріплені в постановах III Великого збору ОУН. В цих постановах було визнано рішучу відміну ОУН від будь-яких тоталітарних систем, включаючи націонал-соціалізм та фашизм, а також радянський більшовизм. ОУН виступала за побудову демократичної держави в Україні та проти примусового насильного введення ідеологічних доктрин у суспільство. Організація підтримувала ідею незалежних національних держав для кожного народу та боролася проти імперіалізму та імперій, які поневолювали інші народи культурно, політично і економічно. Ця політична лінія сприяла поширенню ідей національно-визвольної боротьби на територію СРСР та включенню до участі

багатьох неукраїнців у ряди УПА, включаючи тих, яких німці рекрутували із поневолених народів Кавказу і Середньої Азії для боротьби проти повстанського руху в Україні. Така ситуація породила необхідність проведення спеціальної Конференції поневолених народів східної Європи та Азії, яка відбулася в листопаді 1943 р. у селі Будераж на Рівненщині. Метою конференції було розробити спільний план боротьби проти окупантів та об'єднати всі національно-державні сили українського народу у боротьбі за незалежність України. У липні 1944 р., за ініціативою ОУН та УПА, а також за активною участю Р. Шухевича, були проведені Великі збори, на які з'їхали представники впливових політичних організацій, що активно діяли в Україні. У результаті цих нарад було утворено Українську Головну Визвольну Раду (УГВР), яка стала вищим органом представницької влади українського народу у період боротьби за незалежність Української Самостійної Соборної Держави. Під керівництвом Р. Шухевича були внесені зміни в організаційні та політичні аспекти, що значно посилило Організацію і дозволило їй успішно продовжувати боротьбу практично до кінця 1950-х рр.

У березні 1950 р., емгебісти оточили декілька будинків у Білогорщі, утворивши щільне оточення. Операцію з захоплення головнокомандувача УПА керував генерал Міністерства державної безпеки П. Судоплатов. Для виконання цієї місії було використано більше ніж 700 внутрішніх військових. Під час спроби вийти з оточення, Шухевич вбив майора Ревенка, але сам отримав поранення. Щоб уникнути попадання в руки ворога, Шухевич вирішив вистрелити собі в скроню.

Р. Шухевич вважається однією з видатних особистостей в національно-визвольній боротьбі 1930-40-х рр. і є символом героїчної боротьби за незалежну Українську Самостійну Соборну Державу. Як державний і політичний діяч, Р. Шухевич був захисником демократичного суспільства, був безумовним речником незалежності та возз'єднання України. Обіймав ключові посади в ОУН, УПА та УГВР, організував тривалу й ефективну повстанську та підпільну боротьбу проти нацистської та більшовицької окупації, залучивши до неї широкі верстви українського суспільства та різні політичні сили.

Література

1. <http://www.nbu.gov.ua/node/4180>
2. <https://mostyska-gromada.gov.ua/news/1625129496/>
3. <https://pravyysektor.info/poglyad/roman-shuhevych-lyudyna-nezlamnoyi-voli>
4. <https://ukrnationalism.com/history/1136-roman-shukhevych-liudyna-i-voiak.html>
5. <https://plastovabanka.org.ua/gutirka/roman-shuhevych-geroj-ukrayiny/>
6. <http://banderivets.org.ua/general-horunzhyj-roman-shuhevych.html>